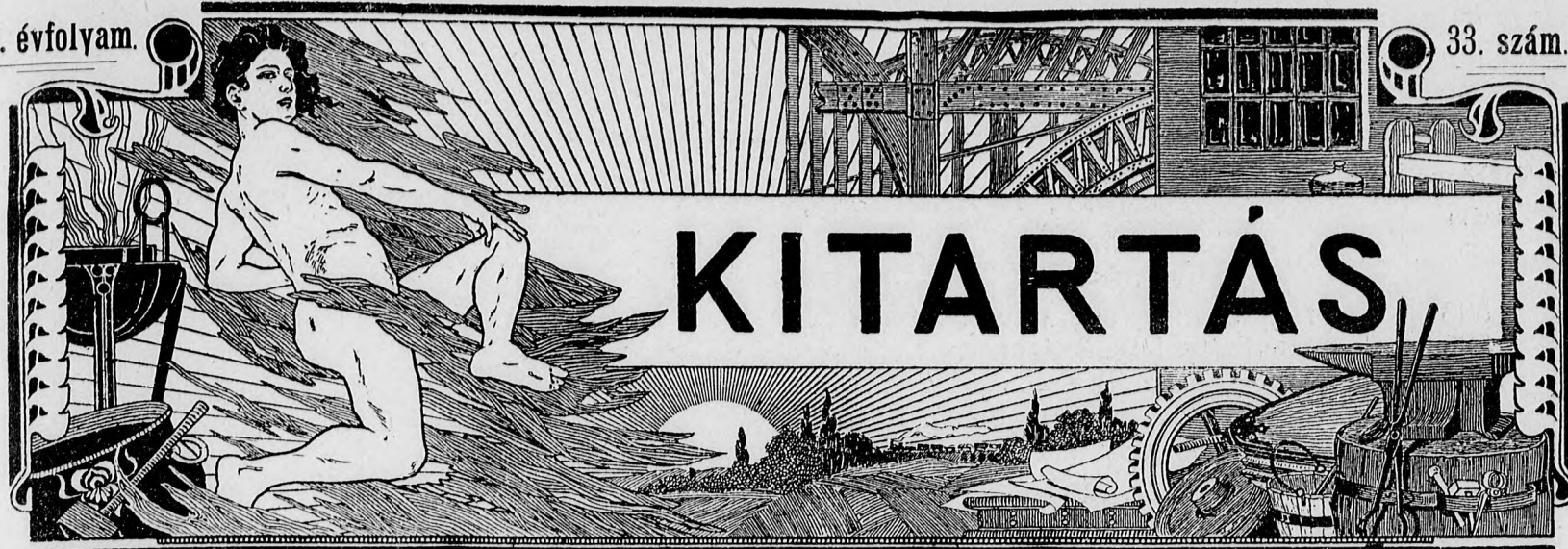

1900. augusztus hó 19-én.

II. évfolyam.

33. szám.

KITARTÁS

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak ismeretterjesztő hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel24 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzetközi Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

Felolós szerkesztő:
SZENTESSY.GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.
Telefon szám 58-61.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Segélyezések kimutatása.

Betegsegély.

Tagkönyv szám	Név, foglalkozás, lakás	Betegsegélyt élvezett		
		tól	ig	összeg
820	Müller Adolf, máv. kocsilakatos, Péczel	V/28	VI/12	20 kor.
1291	Hegy Endre, mozd.-felvigyázó, Kis-Czell	V/28	VI/12	20 »
571	Stetic József, máv. esztergályos, Fiume	V/21	VI/19	30 »
1574	Rozner Jakab, máv. munkás, Verőcze	V/21	VI/4	20 »
1000	Kanyicska Boldizsár, váltóőr, Budapest	V/10	VII/7	40 »
820	Müller Adolf, máv. lakatos, Péczel	V/13, VII/12	VI/8, VII/15	40 »
570	Wiesner Adolf, máv. szertárvezető, Fiume	V/29	VII/5	50 »
645	Török János, pályaőr, Uj-Arad	V/29	VII/9	60 »
1843	Szücs Gábor, máv. fűtő, Budapest	V/29	VII/9	60 »

Balesetsegély.

Tagkönyv szám	Név, foglalkozás, lakás	Baleset minősége	Összeg
			korona
1595	Bloch Albert, lakatos, Budapest	jobbkez mutató ujj sérülés	80
958	Choldin Illés, máv. előmunkás, Csákovár	bal láb térden alul elvesztése	1000
108	Mikulčik István, máv. fűtő, Rákos	bal kar elvesztése	1000
1071	Basiszta Pál, lakatos, Kassa	balkéz gyűrűs ujj sérülése	40
1005	Czifrik András, kőműves, Selyp	balkéz mutatós ujj sérülése	80
2122	Dabi József, kocsitisztító, Budapest	halál	100
1340	Feldhofer Luka, pályamunkás, Kostajnicza	jobbkez sérülés	200
97	Jóvér Mihály, Rákos	balkéz középujj merevsége	80
1506	Harmos Péter, Pásztó	lábbtörés	400
1265	Klein Henrik, kocsitisztító, Budapest	négy lábujj elvesztése	208
3261	Németh Béla, lakatos, Budapest	jobb szem sérülése	500
1924	Szalay János, gépkovács, Budapest	balk. mut. ujj két izének e.	160

Halálsegély.

Tagkönyv szám	Név, foglalkozás, lakás	Milyen czimen ?	Összeg
			korona
502	Kropf Emil, máv. előmunkás, Zemir	neje halála után	300
585	Csehszombaty István, lakatos, Köpesd	» » »	300
1384	Nagy Imre, p.-őr, Hidas-Németi	» » »	300
944	Nehuta Gusztáv, vonatmálházó, N.-Beckerek	» » »	300
1031	Galba Mátyás, máv. szivattyúőr, Lipótvár	» » »	300

Rendkívüli segély.

Tagkönyv szám	Név, foglalkozás, lakás	Mily czimen kapott segélyt ?	Összeg
			korona
2122	Daby József, kocsitisztító, Budapest	halál	100
640	Keimer János, máv. fékező, Hatvan	izomránd.	30
2117	Vécseri Imre, kocsitisztító, Palota	jobbkez egy ujjzuzódás	20
1060	Járosi József, Kassa	izomránd.	20
1085	Oranisan Gergely, Anina	balkéz mutató ujj	30
1162	Hanzéli József, ács, Rozsnyó	ujjzuzódás	10
2097	Meixner Vilmos, géplakatos, Gyulafalva	zuzódás a balkéz fején	20
1366	Dobrovics József, kocsitisztító, Budapest	jobbkez sérülés	10
996	Székelyhidi Bálint, mozdony kimosó, Királyháza	balkéz sérülés	20
455	Tisch János, pályáőr, Csakovár	jobbkez sérülés	10
2465	Tüszkő Imre, fűtő, Erzsébetfalva	hosszas betegség	10
1367	Odry István, váltóőr, Pleternicza	» »	10
2576	Szever Antal, lakatos, Ujpest	» »	10
3190	Podhragyai Károly, kovács, Budapest	balkéz mutató ujj-sérülés	30
2176	Ország János, kocsitisztító, Budapest	belső sérülés	20
2703	Gáborszky József, kovács, Budapest	hosszas betegség	20
1602	Dobrovics Rókus, napszámos, Vecsei	epileptikus roham általi halál	40
1815	Ruckay Gizella, pénztárkezelő, India	kézujj zuzódás	20
1671	Dubner János, kovács, Budapest	lábtörés	30

A Filippini-szigetek lakói.

A ma oly sokat emlegetett Filippini-szigetek néprajzi szempontból a legérdekesebb tartományok közé tartoznak. Nem azért, mivel az újabban beköltözött gyarmatosok között föltaláljuk Európa minden népének fiait s azonkívül khinaiakat, japánokat és arabokat is, különösen pedig khinaiakat igen nagy számmal, s nem is azért, mivel ezek közül nagyobb részt csak férfiak költözvének ide, a vérvegyülés is nagyon mutatkozik, mint Kelet-Ázsiának minden nevezetesebb pontján, — hanem azért, hogy maguk a benszülöttek is rendkívül sokféle eredetűek. A tudósok a szigetesoporton eddig mintegy 40 különböző s egymástól testalkatban, szokásokban és nyelvben egyaránt nagyon eltérő törzset különböztetnek meg s ezek közül nem egy oly sajátságos nép van, melynek hovatarozása felől Blumentritt alapvető kutatásai óta nagyon sokat irtak össze, a nélkül, hogy a kérdést megfejtették volna.

Magán a főszigeten, Luzonban, legnagyobb számmal vannak a tagálok, az innen délre fekvő szigetekben a visájok, s ez a két nagy törzs az összes lakosságnak csaknem két harmadát teszi; ezeken kívül még leginkább érdekesek a harcziás zuluk,

kiknek Borneo felé eső szigetét a spanyolok csak a jelen század második felében csatolhatták a filippini gyarmatokhoz hosszas küzdelem után, melyben a mohamedán vallásu zulu szultánok nagy vitézséget tanusítottak; továbbá a hegyek között lakó negritók, kikről ma általában az a nézet, hogy a szigetesoport őslakói, kiket a leginkább maláji törzshöz tartozó többi benszülöttek a spanyolok térfoglalása előtt szorítottak ki eddigi lakóhelyeikből.

Ezek a negritók, kik sötétbarna arczbőrükről s a négerekhez hasonló alakjukról nyerték ezt az elnevezést, voltaképen pápuák s nagyon hasonlítanak Uj-Guinea ősi lakóihoz, bár azoknál már valamivel fehérebbek. Jellemző sajátságuk, hogy leginkább megmaradtak a Filippini-szigetek összes lakói közül ősi állapotukban. A nagyobb rész még valóságos nomád, a hegyek között nyomorult kunyhókban él, melyekkel gyakran költözik; egyedüli öltözetük a deréköv s egyedüli eszközük a bambusz-nádból készült ivópohár, meg a mérgezett nyíl. A legtöbb ily negrito tetoválja a testét; méz, vadhus, hal, vad gyümölcs és gyökér a tápláléka, és semmi mást nem gyűjt, mint viaszkot s azt is csak azért, hogy rajta a szomszédos városokban dohányt és beteldiőt vásároljon, melyeket nagyon

szeret, sőt a szivart sajátságosan még jobban szereti úgy, ha égő végét tarthatja szájüregében. Az a pár ezer negritó, ki már letelepedett s bizonyos fokig fejlettebb nép, szintén alacsony fokán áll a műveltségnek; nagyrítján szegődik szolgának s inkább koldul vagy napszámoskodik, minthogy rendszeresen dolgozzék. Igen kevés köztük a földművelő is. Különbözik gyenge testalkata nem is engedi meg a nehéz munkát; legszívesebben veszi, ha küldönczének használják, mert gyalogolni jól tud, sőt hajlékony testével még különböző mutatványokat is képes elvégezni, például lábujjaival mindent könnyen felvesz a földről. Még a vadászatot is csak szükségből üzi, bár mérges nyilaival könnyen megöli az állatot, mely egy kis seb után rendkívüli szomjúságot kap, de ha iszik, azonnal elpusztul. A negritó az elhalt állatból kivágja s eldobja a megsebesített részt, a többit mind megeszi.

A letelepedett negritók 50—60 főből álló törzsekben együtt laknak egy-egy öreg ember vezetése alatt, de különben kommunisztikus szervezetben. A hittérítő spanyol papok, ahol lehet, megtérítik őket, de a keresztség keveset változtat erkölcsükön. A házasságot ősi szokásuk szerint akkor is érvényesnek tartják, ha a jegyes-pár felkuszik egy fára s az alul álló főnökök a galyakat addig hajtják, míg a pár homloka össze nem ér. Erre leszállítják, fegyveresen körültánczolják őket s kész a lakodalom is. A temetésnél már több a szertartás. Egy kivájt fatörzsben helyezik el a halottat, hozzáteszik fegyvereit s dohányját, a sir fölé lombokat tűznek s azután az egész gyászoló közönség neki iramodik, hogy a halált okozó gonosz szellemen boszút álljon, az előtalált első lényt, állatot vagy embert megölik, s ekkor nyugalma van a halottnak.

A többi törzsek között kétségtelenül legműveltebbek a tagálok, kiket már inkább európai parasztokhoz és kisiparosokhoz lehet hasonlítani. Ezek mind keresztény katolikusok s nagyobb részt igen buzgó hívők, olyannyira, hogy egyházukért rendkívül nagy áldozatokra is készek. A tagálok vidékein mindenütt a templom, vagy egy-egy nagy zárda a legszebb épület, s ezek rendszeren az egyedüli kőházak is. Minden tagál házában van egy-egy szentkép vagy szobor, melynek elefántcsontból vagy tömör aranyból készült részei sokszor igen nagy értékűek; mindenki hord magán különböző olvasókat, de egyuttal amuletteket is, mert hiszen a vakbuzgóság nagyon összefér a babonával és a kísértetek tiszteletével. A tagál már nagyjából európaias ruhában jár, különösen ünnepeken, bár azért jobban szereti, ha meleg vidéken csizmát nem kell huznia s vagy mezitláb jár vagy papucsban. Előkelőségét inkább a cziczomákkal akarja kitüntetni, melyeket fejére, nyakára s olykor lábaira is rak. Testét nem tetováolja, de ruháját igyekszik kecses redőkbe szedni, hogy jobban hasson, s arcját szépítgeti, hogy fehérebb legyen.

A tagálok műveltség tekintetében sem állanak alantabb, mint meghódítók, a spanyolok. Ez azonban nem valami nagy dolog, mert hiszen a Filippinszigeteken letelepedett spanyolok nagyjából meg lehetőséget kétes értékű kalandorok, kik minden mással többet foglalkoznak, mint a munkával vagy az olvasással. A tagálokról általában azt hiszik, hogy rendkívül restek, különösen a férfiak, kiknek egyedüli vágyuk, hogy napról-napra megélhessenek. S mivel ezen az áldott vidéken két nap alatt keres-

hetnek annyit, amennyiből egy hétre való rizsük s más csekély szükségletük kikerül, egyhuzamban két napnál tovább a világért sem dolgoznak, e helyett kényelmesen töltik idejüket szivarozgatva, társalkodva és zenélve. Mert a zenét igen szeretik. Még a szegényebbek házában is van zongora vagy legalább bambuszfaból készült gitár és hárfá s este ezek mellett mulatoznak. Csak két szenvedélyük erősebb: a kakasviadal meg a koczkajáték. A kakasviadal mindennapi mulatság; igen sok tagál olyannyira szereti harcziás, kiélesített karmu kakasát, hogy folyvást ölében hordja s csak a templomba menetkor köti ki vagy adja másnak őrizetébe. A koczkajáték és lutri is oly kedves előttük, mint a lazzaroniknál, kikhez különben is sokban hasonlítanak. Vannak a nagyobb helyeken színházak is, melyekben rendszeren csak műkedvelők adnak elő roppant hosszú, néha 3 napra és éjjelre terjedő darabokat, melyeknek főtárgya az, hogy egy mohamedán tengeri rabló (a zulu szigetek lakói voltak ilyenek) vagy egy mór beleszeret egy keresztény leányba s különböző kalandok után vagy megölik, vagy áttér és buzgó keresztény lesz. Sokkal munkabiróbbak és szorgalmasabbak a nők. Legmunkásabb az olyan házaspár, kik közül a férfi kínai, az asszony pedig tagál nő.

A tagál nők különben igen csinos alakúak, szép olajbarna arczeval, vidám tekintetű, ragyogó szemekkel, telt vállakkal s gyönyörű apró kezekkel és lábakkal. Főékségük a dus hajuk, melyet a leányok egy ágba fonva eresztenek le a hátukon, az asszonyok ellenben kontytyá csavarják a fejük bubján. Kivált a leány napjában tizszer is kibontja s ujra fonogatja szép haját. Rendkívül szereti a tagál nő a czifrázkodást. Ékszerekért oda adná a mennybéli üdvösségét is. A legszegényebb nő is kész minden önmehtagadásra és a legterhebb munkára is egy-egy csekély ékszerért, vagy egy ünneplőnek való himzett ingvállért. Sokban hasonlít a tagál nő a japán nőkhöz. Épen olyan kised termetű s olyan mosolygó arczu. De hátrányosan különbözik a japán nőtől abban, hogy szenvedélyes szivarozó és javíthatatlan betel-evő. Ezt a mérges rágni valót, mely a pálinkaiváznál is rombolóbb hatása, bnyo-nak nevezik.

Csak a kínai marad itt is az, ami, törhetetlen munkássága, józan, vagyonszerző és — kedélytelen a fásultságig.

A tagálok életmódja különben meglehetősen egyszerű. Mint a legtöbb maláj nép, vagy czölöpökre rakott galyakból, vagy ritkább esetekben deszkákból készült kunyhókban laknak, melynek csak egyetlen szobája van, legfőleg az előkelők választják ketté egy mozgatható deszkafallal. A házak ily kezdetleges voltának egyik oka az, hogy az itteni rendkívül vulkánikus talajon igen gyakori a földrengés, sőt a tűzokádó hegyek is sokszor pusztítanak. Így a szép kupalaku Mayon vagy Albay tűzokádó, mely Luzon szigetnek déli végén van, gyakran okozott már nagy veszedelmet, a legnagyobbat 1814-ben, mikor 12.000 ember veszett el, öt község egészen eltűnt a föld színéről s a láva oly nagy volt a vulkán környékén, hogy a legmagasabb fák sem látszottak ki alóla. Az ily veszedelmeket a faházak jobban kibírják, mint a kőházak s különben is azt szereti a tagál, hogy az építés könnyű legyen; ez az oka, hogy még a főváros házai is legnagyobb-

részt olyan épületek, melyeknek csak a földszintje van kőből, az emeleti részük általában faalkotmány.

A rest és mulatni szerető tagál nincs megelégedve a spanyolok nyomorult közigazgatásával s a nagyszámu papság ellen is zugolódik. A spanyolok mindenben erőszakoskodnak s parancsokkal szoktak elintézni mindent. Így csak a jelen század közepén rendelték el, hogy a tagáloknak, kik addig csak keresztneveket használtak, ezentúl vezetéknevet is kell használniok, de a főkormányzónak 1849-iki jellemző körrendelete szerint tilos volt az addig leggyakoribban használt olyan neveket, minők Santa-Cruz (Szent kereszt), Los Santos (Szentek) és más ilyeneket felvenni, hogy félreértések ne támadjanak.

A tagálokhöz hasonló műveltségi fokon állanak a viscájok s még egy pár kisebb törzs. Ezeknek is külön iskoláik, sőt egy kis birodalmuk is van. Egészen véve azonban ez a műveltség nagyon is külső fényház mindenütt s a Fillippini-szigetek összes népei között csak egy kisipar (különösen a szivargyártásban és a kenderszövésben mesterek) mutat arra, hogy e távoli népekben van valami hajlam a haladásra.

Ilyen lévén a lakosság, a nagyobb értékű szellemi és anyagi munkásság majdnem egészen idegenek kezében van a szigetcsoporton. Spanyolok, angolok, francziák, németek és svájcziai a vállalkozók minden téren. A fővárosban, Manilában, van már közuti vaspálya-hálózat, villamvilágítás és telefon is. Innen indul ki a szigetcsoport egyetlen, 196 kilométer hosszú vasútja, melyet angolok építettek s 1892-ben adták át a közlekedésnek. E vasut másik végállomása Dagupan város. Van négy nagyobb pénzintézet is: egy spanyol és három angol bank. Manilában vannak a híres dohánygyárak is, melyekben kitűnő s messze földön elterjedt szivarokat készítenek, leginkább spanyol és mitiz (félvér) munkásnők, kik maguk is mind szenvedélyes dohányzók. Rendszeres hajójáratok kötik össze e szigetet a nyugati világgal, még pedig két angol, egy spanyol és egy francia vállalat. Ugyanezek tartották fenn azt a tengeralatti telegrafvonalat is, melyet közelebb az amerikaiak hadviselési okokból megszakítottak. A parti hajózás eddig általában spanyol lobogók alatt, de nem pusztán spanyol hajókkal történt. A szigetcsoport éghajlata meleg (26—30° közepes hőmérséklettel), de nem egészségtelen. Csapása a szigetségnek a földrengésen kívül a cyclon nevű tengeri vihar, mely olykor borzasztó pusztításokat visz véghez.

Egy gyilkosság a csárok palotájában.

— Legújabb adatok nyomán. —

Oroszország történetének napvilágot látott újabb forrásai, a Voronzov hercegek családi levéltára, Szoblukov tábornok emlékiratai, Langeron-nak a párisi levéltárban levő följegyzései, Bennigsen kéziratai. stb. megdöbbenőleg világítják meg azt a palotaforradalmat, mely e század elején I. Pál csár meggyilkolásával végződött. Maguk a tettesek és a közeli szemlélők szólalnak itt meg, hogy kérkedve fitogtassák szörnyű tetteket s rámutassanak az áldozat véréből gőzölgő kezökre. Ezek az adatok, melyek részben a »Revue Britannique«, részben a »Fraser's Magazine«, Sybel történeti folyóirata és orosznyelvű folyóiratok hasábjából lettek legutóbbi

időben ismeretesekké, szolgálnak alapul a nevezetes esemény alábbi ismertetésére.

Katalin czárnő halála új korszakot nyitott Oroszország történetében. Fia és utódja, Pál kormányzatának első hőstette elkeseredett, kiméletlen harcz volt az orosz birodalom leggonoszabb ellenségei, a kerek kalapok, frakkok és mellények ellen. Mindjárt a trónralépést követő napon kétszáz rendőr és dragonyos járta be az utcákat s különös parancsból minden járó-kelőnek fejéről leütötték a kalapot, melyeket tüstént megsemmisítettek. Minden frakknak elálló gallérait lemetszették, a mellényeket pedig a káplárok és altisztek kényük-kedvük szerint darabokra szaggatták.

A hadjáratnak hamar vége lett. Tizenkét órákor már nem volt látható az utcán kerek kalap. A frakkok és mellények ártalmatlanokká tettek ezer meg ezer lakosa a fővárosnak igyekezett hajadonfővel, szakadozott ruhában, félmeztelenül érni el lakását. Sokan ellenálltak s ezeket ökölcsapásokkal és botütésekkel büntették. Semmi mentegődzés nem használt, határozott utasításba volt adva, hogy minél kiméletlenebbül járjanak el, a kiméletesebb katonákat megbotozással fenyegették.

Mentségére annyi mondható, hogy Pál czár mindebben inkább az ujitás vágyának örülete, semmint a kegyetlenkedés ösztöne vezette. Hogy Pál czárban nem hiányoztak a jobb érzés sugallatai sem, látjuk abból, hogy uralkodása kezdetén első gondjai egyike volt szobáiban az ablaknál rácsot alkalmazni, hova mindenki beledobhassa kérvényét vagy panaszát, melyekkel ő maga személyesen akart foglalkozni.

De az orosz véralkat ősi durvasága Pál czár egyéniségében egy nyers és barbár kényur féktelen hatalomszomjával egyesült. A tétlen hallgatásnak az a szerepe, melyre hosszú időn át volt kárhóztatva anyja, II. Katalin czárnő életében, nyomottá, keserűvé tette kedélyét és sokáig visszafojtott uralkodási vágyának tüzhányószerű kitörését készítette elő. Már kevéssel trónralépte előtt egy udvari bálon — írja Katalin czárnő udvari orvosa — úgy viselkedett a Pétervártt levő svéd király iránt, hogy a jelenlevők »majd föld alá sülyedtek szégyenletükben«.

Nem lehetett ily előzmények után váratlan, ha a hatalom korlátlanágától megszedített zsarnok, a ki el volt tökélye, hogy akarátát és szeszélyét minden téren érvényesíti, ellenmondást nem tűrt. Mint Kocsubej írta Bécsbe Rozumovszkyhoz, nincs nap, hogy a legmagasabb méltóságokat mint valami iskolás gyerekeket össze ne szidná. A mikor Páris gróf alkanczellár a czár megkérdezése nélkül utlevelet állított ki az osztrák követ egy futárja részére, Pál adjutánsát küldte a grófhhoz, hogy mondja meg neki, hogy »tökfilkó (durák) sem több, sem kevesebb«.

De ezek a közönséges durvaságok nem sokára a politikai üldözések határozott színét kezdték magokra öltetni. Egy postán feltört levél, melynek tartalma a czárnak nem tetszett, elég volt arra, hogy a czimzettet, ha véletlenül külföldi volt, erőszakosan a határra hurczoltatta. Ez történt a hessenrheinfelsi fiatal herczeggel is, mivel atyja nem valami megelégedetten nyilatkozott fia fogadtatásáról.

Hogy a kémeiket kijátszszák, többen vagy tintával, vagy czitromlével irták meg leveleiket, melynek láthatóvá tételére előbb szóbeli utasításokat adtak. Így levelezett Rozumovszky gróf számüzet-é

séből Bécsben levő nejével, így Kocsubej Voronzov londoni követtel.

Az még semmi sem volt, hogy csekély fegyelmi vétségeikért nemeseket fosztottak meg jószágaitól s bilincsekbe verve hurczolták őket kényszermunkára, de megtörtént, hogy egy nap Pétervárról az összes bérkocsisokat kiutasították, mivel egyiköknél egy parádé alatt pár pisztolyt és tört találtak.

Nem volt elnézőbb Pál hadserege iránt sem. A legkeményebb testi büntetéseket szabta ki katonáira s a tisztakat legkisebb hibájokért is szigorúan megdorgálta. Gacsinában minden gyakorlat és diszszemle kivégzésekkel volt egybekötve. Jellemző a tisztikar hangulatára nézve, a mit Szablukov említ, hogy már egészen megszokták minden parádénál pár száz rubelt venni magukhoz, hogy hirtelen száműzetés esetén ne legyenek pénz nélkül. Ő maga — Szoblukov — három ízben segítette ki bajtársait ily körülmények között. Megtörtént, hogy egy egész lovasezred, mely a csár vezényszavát nem hallotta, a gyakorló térről volt kénytelen egyenesen Szibériába lovagolni. Csak menetközben érte utól őket a csár futára, a ki kegyelmet vitt számukra.

Pál csár egyik legelső gondja volt az is, hogy eltörölje katonáinak Katalin uralkodása utolsó éveiben elfogadott egyenruházatát és nevetséges torzképeket csináljon belőlük. Turgenyev beszéli többek közt, mint kellett alávetnie magát mindjárt Pál trónralépte első napján a hajporozás nevetséges műtétének s mily madárijesztőt faragtak belőle a »gacsinai uniformissal«. S mikor ő és parancsnoka, Volkonsky ezredes, egy alkalommal nem egészen szabályszerűen jelentkeztek, a csár utasította kamarását, hogy távolítsa el »ezt a két ökröt«.

A hadsereg kipróbált tisztjeinek meg kellett érniük, hogy Apraxin tábornok egy lakája, valami Kleinmichel nevű, oktató tábornagyokat a hadtudományokban. Hat-hét tábornagy ült az asztalnál a hajdani lakáj körül, ki tört orosz nyelven magyarázta az ugynevezett taktikát a sok háboruban megöszült vezéreknek. Minden bölcsesége a fegyverfogásokból, az őrszolgálat aprólékosságából stb. állott.

És milyen volt a csárnak családjához való viszonya? Tudjuk, hogy feleségét Nelidov udvarhölgy miatt elhanyagolta már mint nagyherceg; Panin gróf kegyvesztetté lón, mivel nem akart alkalmazkodni azon szabályhoz, hogy: »respect pour la Nelidov, mépris pour la grande duchesse.« (Tisztelet Nelidovnak, megvetés a nagyhercegnének.) A nagyherceg egy alkalommal nyíltan szemébe mondta: »az ut, melyen halad, vagy az ajtón, vagy az ablakon át vezet« — mire Panin azt válaszolta, hogy semmi körülmények közt sem fog a becsület utjáról letérni s be sem várva a nagyherceg elbocsátását, távozott. Czarskoje-Zelóban Pál bottal fenyegette az udvari kertészt, a miért feleségének gyümölcsöt vitt s eltávolította az udvartól Lafermiere könyvtárost és felolvasót, mivel Mária Feodorovna kedvelte.

Nelidovot a koronázás után főügyészének lánya, Lopuchin váltotta fel a csár kegyeiben. Sokan egész plátóinak szeretnék tudni ezt a viszonyt, de tény, hogy miután Lopuchin nőül ment Gagarin herceghez, s ez alkalommal a czártól 100,000 rubel készpénzt, pompásan berendezett, 300,000 rubelre becsült házat, tömérdek brilliántot s ezüstneműt, atyja pedig szintén 100,000 rubelt s 7000 parasztot kapott — rövid időn ismét ott hagyta férjét, hogy egészen a czaré legyen. Pál most három házat vásárolt, azo-

kat összeköttette egymással s berendezette kedvese számára. A czárnőnek mit volt mit tennie, csak hogy a meghasonlást még mélyebbre ne ássa, kénytelen volt hizelegni, udvarolni vetélytársnőjének, kinek menyasszonyi kontyát is, az udvari szokás szerint mint udvarhölgyének, maga tűzte fel — s kénytelen volt eltűrni, hogy férje kedvese keztyüinek színe után rózsaszínűre festesse a Mihály palotát is.

A családi kötelékek teljes meglazulásának ezen sivár képét még jobban elhomályosította a czárnak gyermekeitől való idegenkedése. Igaz, hogy azok is gyűlölték, iszonyodtak tőle, mert tudták, hogy atyjuk ellenük tör, s azért vitette Pétervárra a 14 éves Jenő württembergi herceget, hogy utódjául nevezze ki; feleségét és fiait, Sándor és Konstantin nagyhercegeket pedig elzárja. Viszont Pál czárnak is oka volt hinni, hogy a czárné nem egészen utasítja el magától hizelgőinek s különösen a Kurakin családnak cselszövéseit, kik benne egy új Katalint, Oroszország uralkodó czárnőjét szerették volna ünnepelni. A sötét gyanu lázas képei, a hatalomféltés örülete odáig vitték a czárt, hogy a felesége termeibe vezető átjáratot befalaztatta s az ezt végző építész fogságba küldte. Mások szerint azonban az ajtót nem falazták be, csak elzárták, úgy hogy a czárnő a tragédia utolsó jelenetében azon át jelenhetett meg férje véres teteménél.

Hogy a csár maga is valami nagy csinyt tervezett vélt vagy valódi ellenségei eltiprására, azt megerősítik azok a szavai, melyeket a szép Gagarin hercegnő ejtett el. Bernhardi szerint állítólag ezeket mondta egy alkalommal: »Nemsokára kénytelen leszek olyan fejeket üttetni le, melyek valaha drágák voltak előttem«. Erre a szándékára mutat az is, hogy Pahlen grófnak mint katonai kormányzónak személyes biztonsága érdekében írásbeli parancsot adott a nagyhercegek elfogatására.

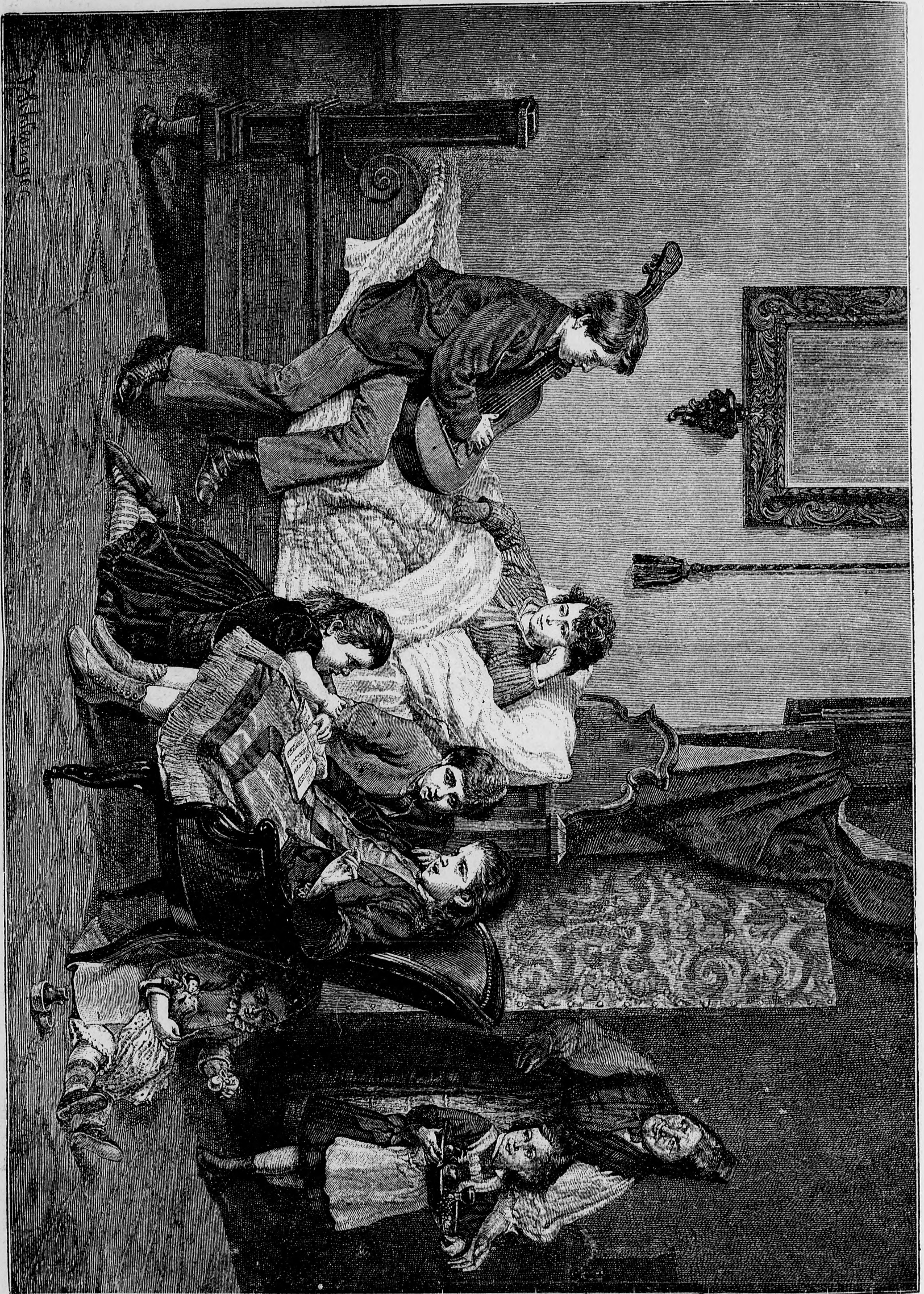
Igy készül elő lassan a nagy történeti dráma, így kovácsolódnak egymásba kapcsolódó láncszemei. A kitörni készülő katasztrófa végső feszültségében, mint ugrásra kész tigrisek állnak egymással szemben a halálos ellenfelek.

Valaminek történnie kellett; valami fordulatnak bekövetkezését mindenki sejtette a kóros izgalom, az ideges nyugtalanság ezen pillanataiban, melyek a zsarnoki vak döllyf zsibbasztó nyomását kísérték. De melyiké legyen az első csapás, melyik kéz emelkedjék fel először, hogy felrobbantsa a megásott aknát?

Mindenki remegett, mindenki féltette életét, a kunyhóktól kezdve föl a palotáig. De legjobban maguk a nagyhercegek. Szablukov beszéli, hogy úgy Sándor, mint Konstantin nagyhercegek annyira félték atyjuktól, hogy halálsápadtak lettek és reszkettek, ha csak haragosan nézett is rájuk. De különösen Sándornak voltak rettenetes gyötrelmei és álmatlan éjszakái, hogy gyöngé látása és nehéz hallása következtében valami hibát ne ejtsen. De így volt mindenki. Kocsubejnek, Rosztopcsinnak és másoknak a nap minden idejében készen állott kocsijok, hogy az első jelre menekülhessenek.

(Vege következik.)

A gyermekszoba.

Vadászaton.

REGÉNY-ESARNOK.

A lelencz.

— Irta: Gara József. — (Folyt.)

XII. FEJEZET.

Az ezredes ur.

Kerényi Tivadar gróf nem sokáig mulatott otthon. Eljött hamar az idő, midőn ezredéhez be kellett vonulnia. Jó kedvvel ment, mert jó katona volt. Kiskora óta megszokta a katona-életet, már talán nem is tudott volna nélküle élni.

Felkészült tehát. Elbucsuzott minden ismerősétől. Meleg, fájó bucsut vett szüleitől, azután elindult abba a kis galicziai faluba, hol ezrede feküdt.

Anyja hosszan utána nézett, midőn délczegen kilovagolt a kastély udvaráról. Akárcsak azt a valakit látta volna ezelőtt husz esztendővel, ki ennek a szép kis huszárhadnagynak szakasztott mása volt. Soha annyira nem tűnt föl Kerényinének ez a hasonlatosság, mint most, a váláskor. Visszaemlékezései e hasonlatosság folytán annyira megrohanták lelkét, hogy határozottan beteggé tették. A gróf értette ezt az állapotot, hiszen tudja Isten, mikor látja újból viszont fiát.

Arra nem is gondolt, milyen kínos vergődésbe hozták az anyát visszaemlékezései, aki előtt most nem az eltávozott fia lebegett, hanem az, akinek képében a fia megjelent.

Amikor Krasznay Kálmánnal megszakadt minden összeköttetése, elégette annak összes emlékeit, hogy többé mi se emlékeztesse őt arra az arczra. És most egy eleven képben állt állandóan előtte a hasonmás, és az az ő fia.

A fiatal grófot nagyon rokonszenvesen fogadták új állomáshelyén tisztársai. Egy volt csak csodálatos a tiszték előtt, amelyikük csak rátekintett, így szólt magában:

— Ezt az arczot már láttam valahol.

Nem tudták sehogysem elgondolni, hogy kihez is hasonlít. Hanem azután csakhamar felfedezték. Ugyanis mindjárt másnap este az új tiszték részére ismerkedési estélyt rendeztek a kaszinóban. Ezen az estélyen megjelentek valamennyien. Megjelent az ezredes is. Ez még javakorában levő férfi volt.

Amint az ezredest belépni látták és amint a fiatal hadnagyra tekintettek, önkénytelenül kész volt az összehasonlítás.

— Nini, a gróf az ezredesre hasonlít.

Ez az ezredes Krasznay Kálmán volt.

Az ismerkedési estély igen vidáman folyt le és a tiszték nem tudtak betelni véle, hogy milyen kedves ember ma az ezredes. Pedig különben nagyon szigorú parancsnok volt.

Mindenkihez szívélyes volt, de különösen az új tiszteket tüntette ki. Így vacsora után Kerényihez is odament.

— Hogy is hívják önt, hadnagy ur?

— Kerényi Tivadar.

— Gróf, nemde?

— Az vagyok, ezredes ur.

— Hát, hogy tetszik a katonai élet?

— Köszönöm, ezredes ur, nagyon jól. Hiszen egész életemben katona voltam.

— Ugy? Talán tisztnek a fia?

— Nem, ezredes ur. Atyám, Kerényi gróf, nem is volt soha katona.

— Hát akkor csak legyen különb ember az apjánál.

És az ezredes mosolyogva megveregette a fiatal tiszt vállát, aki egészen boldog volt. Másnap meg is írta mindjárt haza, miként folyt le a bemutatás és dicsérte ezredesét. Kerényiné is örömmel ujságolta férjének, hogy Tivadar jól találja magát. Majd azt is hozzátette, hogy talán irni kellene az ezredesnek, különös figyelmébe ajánlani Tivadart.

— Az egészen felesleges — mondá Kerényi. A katonaságnál nem ismernek efféle protekciót. Nem is irtak.

Hanem Tivadar fogalmai az ezredes felől nagyon hamar megváltoztak. Az ezredes ur már harmadnap teljes szigorúságában mutatta be magát, amelyet Tivadar még a katona-iskolában sem tapasztalt, pedig ott válogatott kemény emberek voltak valamennyien. Már az is bántotta, hogy tisztársaival milyen keményen bánik. Az meg tisztára kétségbeejtette, hogy legelső alkalomkor, egy kis csekélységért, úgy lehordta, hogy alig birt a lábán állani. És ettől kezdve azt tapasztalta, hogy az ezredesnek különös kedve telik őt bántani. Majd mindenért őt tette felelőssé és félfüllel hallotta, amint egyszer a kapitánynak azt mondta:

— Kapitány ur, azt a kis mágnás-fattyut tartsa kordában. Képelem, hogy el van kényeztetve a rangja és gazdagsága tudatában, nagyon sokat képzel magáról.

Ez a bánásmód a gyermek legkülönösebb Tivadart nagyon elkészerítette. A tisztikar is neki fogta pártját s igaz részvételt voltak iránta. Tivadar megírta haza keserves helyzetét, de csodálatosképpen ezredese nevét sohasem említette.

Kerényiné azonnal válaszolt fiának. »Helyeztesd át magadat!« — tanácsolta az anyja. Igen ám, ha az olyan könnyen menne! Mit hozzon fel okul? A szigorú bánásmódot. Ilyen okot a katonaságnál nem ismernek, Tehát gondolt mást. A gyalogsághoz kérte áthelyezését.

Mikor megírta kérvényét, elvitte Krasznay ezredeshez, hogy azt a felsőbb bírósághoz terjessze. Az ezredes lakására érve, az első szobában összehatalkozott az ezredes nejével. A hölgy meredten bámult az ifjura.

— Méltóságos asszonyom, az ezredes urat keresem.

— Nincs itthon, felelte akadozva a hölgy.

— Mikor jön haza?

— Nemsokára itthon lesz.

— Ha szabad, bevárom.

— Kérem, csak tessék. Méltóztassék bejönni, hadnagy ur.

— Gróf Kerényi Tivadar vagyok — mutatta be magát az ifju.

— Örülök — felelte még mindig a legnagyobb zavarral Krasznay ezredesné. Csodálatos, — mondogatta magában — mintha csak a férjemet látnám abból az időből, amidőn megismertem.

Krasznayné alig bírta levenni a szemét a fiatal tisztről. Azután hirtelenében bocsánatot kérve, átadta a fiatal grófnak az albumot, hogy azzal szórakozzék és kisietett a szobából. Kerényi gróf kedvetlenül vette kezébe az albumot és lapozgatni kezdett benne.

Mindjárt legelől egy fényképre akadt, amely Krasznay ezredest ábrázolta fiatal korában. Még mint hadnagy volt levéve. Ő neki magának is feltűnt a hasonlatosság közötte és az ezredes fiatalkori arc képe között. Hanem hát sok ilyen hasonlatosság van az életben, tehát csak szórakozottan forgatta tovább az album lapjait.

Egyszerre meghallotta az előszobában az ezredes hangját. Szinte összerezzen. Rendkívül félt az ezredestől. Mikor betoppant a szobába, a fiatal gróf egészen zavart volt.

— Szolgálhatok valamivel, hadnagy ur — kérdezte kimért hangon — amelyből a szivélyességnek vagy a jóindulatnak még a szikrája is hiányzott.

— Kérni jöttem, ezredes ur.

— Halljuk, mit?

— El akarok távozni az ezredtől.

— El akar? Fiatal barátom, itt nincs akarat.

— Ugy akartam mondani, hogy el óhajtok menni az ezredtől.

— Aztán miért és hová?

— A gyalogsághoz.

— Miért?

— Árt az egészségemnek a lovaglás.

— Hm, mióta? — kérde gúnyosan Krasznay.

— Kezdetől fogva.

— No, nem látszik meg rajta. Hiszen olyan, mint az élet. Ha pedig mégis gyengének érzi magát, arra nagyon jó a lovasság, az majd meg fogja edzeni.

— Én minden áron menni akarok — felelte határozottabb hangon a gróf.

Az ezredes eléje lépett és szigorúan kérdezte:

— Még a lefokozás árán is?

— Ezredes ur, ez nem vétség.

— De az. Igenis, hogy az!

— Áthelyezésemet kérni jogom van.

— Ön sokat képzel az ön jogairól. Itt nem ül ám a czimeres hintóban, mint otthon.

— Ezredes ur, otthonomat ne bántsa!

— Csak rajta, szidjon is össze — szólt mind ingerültebben az ezredes. Ön nem a betegségtől, nem a lovaglástól fél, hanem fél a szubordinációtól.

— Ezredes ur!

— Hallgasson!

— Bocsánatot kérek . . .

— Itt nincs bocsánat! Hadnagy ur, úgy látszik, bennem emberére talált, azért akar szökni előlem.

— Elég nyíltan kérem, tehát nem szököm — felelé kipirult arc czal Kerényi.

— Tehát bevallja, hogy én nem tetszem önnek?

— Ugy van, ezredes ur.

— Tudja-e, hogy ez vakmerőség! És ezért lakolni fog!

— Ezredes ur vallatott, én nem tartom összeegyeztethetőnek a tiszti becsülettel, hogy hazudjam.

— No, én pedig megnyugtatom, hogy továbbra is lesz hozzám szerencséje, akár tetszem, akár nem.

— Majd meglássuk, ezredes ur!

— És most ajánlom magamat! — vágta oda keményen Krasznay ezredes.

— Bocsánat, még nem — szólt udvarias, de határozott hangon Kerényi.

— Még nem? Ezt ön határozza meg?

— Amennyiben még nem vette át kérvényemet.

— Vagy úgy? — mondá gúnyosan az ezredes. Adja hát ide.

Kerényi átnyújtotta. És ezzel katonásan tiszteltgett. Mikor kilépett a szobából, egészen felt volt indulva és oly zavart volt, hogy a folyosóajtó helyett a konyhába nyitott. És a konyhában, a tűzhely mellett, ott állt egy gyönyörű teremtés, az ezredes leánya. Mintegy megbüvölve állt ott az ajtóban Tivadar s önfeledten bámulta a leányt. Percz mult el így, míg Kerényi ki tudta ejteni e szót:

— Bocsánat!

És a leány annyi kedvességgel felelt rá:

— Kérem, nincs miért.

Most még kábultabb volt a feje, mint az előbb. Csakugy kitámolygott az ajtón.

XIII. FEJEZET.

Kinos jelenet.

Az őszi nagygyakorlatok ideje következett el. Az a huszárezred, a melynél Kerényi Tivadar is állomásozott, megkapta az utasítást, hogy hova vonuljon. A legénység és a tisztikar már hetek óta majd kidőlt a sok fárasztó gyakorlattól, a mely a nagygyakorlatot megelőzte. A király is megjelenendő volt e gyakorlatokon, tehát annál tökéletesebbet akartak mutatni.

Krasznay ezredest különösen kihozták sodrából ezek az előkészületek. Türelmetlen, izgatott volt és senki a kedvére tenni nem tudott. Mindig azt hangoztatta, hogy az ő ezredének kell a legnagyobb elismerést kiérdemelnie. Ezért sem éjjelük, sem napjuk nem volt a szegény huszároknak. Kerényi Tivadar gróf épen a legnagyobb előkészületek között kapta meg az értesítést, hogy jelentkezzék az ezrednél. A fiatal hadnagy rögtön Krasznay ezredes szállára sietett. A midőn szemben állt az ezredessel, az kimérten szólt:

— Hadnagy ur, az áthelyezés iránti kérvénye visszaérkezett a hadügyminiszteriumtól. Ezzel átnyújtotta a kérvényt.

Írásban is rajta van, de szóval is megmondhatom, hogy kérelme nem teljesített. Az indokolást figyelmébe ajánlom, olvassa el.

Kerényi ezzel elhagyta az ezredes szállását és az utcán olvasta az elutasító határozat indokolását. Az pedig szólt ekképen:

»Kérelme nem volt teljesíthető, miután csak kényelmesebb szolgálatot keres. Egyszersmind tudtára adatik, hogy a szubordináció ellen való viselkedése miatt a legközelebbi előléptetésnél mellőzve lesz.«

Kerényi Tivadar halálsápadt lett.

— Ez rettenetes! — tört ki ajkán a kifakadás. Ez az ember engem a halálba üldöz. Mit vétettem neki?

Egész elkeseredésével ment neki a nagy gyakorlatnak.

A király előtt folyt le Krasznay ezredének legkritikusabb mutatványa. Ettől tartott legjobban maga az ezredes is. A mint a harczvonal kifejlődött és a döntő pillanatra került a sor, az egyik szárny épen ott, a hol Kerényi vezényelt, összegabalyodott, de a nélkül, hogy azért a tisztek közül bárkit felelőssé lehetett volna tenni. Két ló megbokrosodott és ezek rakoncátlanokodása megzavarta az egész szárnyat. A mint a király észrevette, hogy

összegomolyodott a lovasság, látható bosszusággal elnyargalt onnan.

Krasznay halálsápadt volt.

— Ez Kerényi bosszuja! — mondá magában. Erre féktelen dühvel oda nyargalt Kerényihez. Olyan volt az előbbi fehérség után mint a veres posztó. Szemei csak úgy villámlottak s ajkai reszkettek a felindulástól.

— Ostoba, hitvány kölyök, mit csináltál?!

Kerényi majd leszédült a lóról. Első pillanatra a szava is elállt, de azután a másik pillanatban már fel tudta fogni a történeteket s csak ennyit mondott:

— Ezért egyikünk meghal, ezredes ur!

— Fogja be a száját! — orditá Krasznay s azután ott hagyta a porig alázott hadnagyot.

Kerényi tisztársai közül, kik közelükben állottak, szintén tanui voltak a jelenetnek.

A gyakorlat után valamennyien felkeresték Kerényit s kijelentették neki, hogy helyesen cselekedett, midőn az ezredes kérdőre vonását kilátásba helyezte.

— Ezt nem lehet zsebre raknod!

Kerényi borzasztó helyzetben volt. Órákig tépelődött, mit tegyen, míg azután arra határozta el magát, hogy jelentést tesz a hadtestparancsnoknál, a ki a hadgyakorlatok alkalmával épen a városban időzött.

Felöltözött teljes diszben s a hadtestparancsnok lakására sietett. Öreg, ősz, kemény ember volt a hadtestparancsnok, a kihez tiszt kevés merészelt volna hasonló ügyben fordulni. Kerényi Tivadar azonban el volt mindenre szánva. A hadtestparancsnok meghallgatta a panaszát s azután kihallgatott több tisztet. Az ügyek tisztában állván előtte, Krasznay ezredest felszólította, hogy adjon elégtételt s egyszersmind adja be nyugdíjazása iránti kérvényét.

Az ezredest e határozat mélyen lesujtotta.

(Folytatása következik.)

ISMERETEK TÁRA.

A viz leghivebb barátai.

Ugy látszik az angolokat illeti meg a czim. Ők valósággal rajonganak a vizért s alig tudnak meglenni a mindennapi fürdő nélkül. Egy angol lap közlése szerint egy gazdag angol a Derbyshireben lévő birtokán hajnali egy órakor már hideg vízbe ül s benne marad hatig. Aztán reggelizik s egy órára hideg zuhany alá áll. Séta következik erre, majd az ebéd. Két órakor jön a délutáni álm, de nem pamlagon, hanem kényelmes fürdőkádban. Vacsora után újra fürdés. Szóval életének a felét vízben tölti. Annyira rajong ezért az életért, hogy a feleségét is rá akarja szoktatni, de az asszony inkább elvált tőle. Egy yorkshirei vízbarát a gyermekeit napjában hat órán át fürösztli és usztatja. Reggel vivnak és versenyt futnak. Flanellnadrágot viselnek és télen is csak alsó kabátban járnak. Egy agglegény jóformán az egész napot náddal benőtt sekély vízben tölti. Ha kijön a vízből, parafából készült matrácra fekszik és inasa addig olvassa neki az ujságot, amíg el nem altatja. Egy ismertebb angol író minden szabad idejét vízben tölti. Ha ír, lába térdig egy mozgatható vitzartóban van. Egy londoni színész, aki álmatlanságban szenved, néha huszonnégy órán át mosakodik és dörzsöli magát s

ezalatt nem eszik, csak bort iszik és dohányzik. Azt állítja, hogy a hideg víz megmentette elméjét és életét.

Kutya és macska.

A kutya is csak addig marakodik a macskával, amíg nincs rá szüksége. Ezt bizonyítja a következő eset, amelyet egy francia természetrajzi folyóirat közöl. Egy macska kölykeit elpusztították. A macska fiai eltűnésén nyugtalankodott, s egész nap kereste őket, végre kemény és tejtől duzzadó emlőkel visszatért a házába. Alig hogy belépett, egy fiatal kutyának hizelegni kezdett, amelyet anyja nemrég elhagyott. A macska a kutyakölykökhöz dörgölődött, nyávogott s végre az asztal alá ment és lefeküdt. A kutya követte és elkezdett emlőjéből szopni. A macska egészen boldognak látszott, annyira, hogy mind a ketten elaludtak. A macska egyik lábát azonközben a kutyakölyöknek a nyaka köré is fonta. A következő napokon tovább folyt ez a kutya-macska barátság.

Ezer éves beteg gyógyítása.

Hildesheim németországi városban a dom mellett van egy ezer éves rózsató, melynek ágain az utóbbi években nagyon sok fehér folt mutatkozott. A hildesheimiek, a kik erre az ősrégi fára nagyon büszkék, Hannoverből elhozták Wendland udvari kertészt, ki a rózsafát mézstejoldattal meggyógyította. A fa közönséges vadrózsa, öt törzsből áll s virágzása idején több ezer rózsza van rajta. A rege szerint kegyes Lajos császár ezer évvel ezelőtt vadászaton eltévedvén, e fa árnyékában pihent meg s erre akasztott egy szent kelyhet. Áhitatos ima után elaludva, reggel a teret szent hóval borítva látta, míg körülötte minden zöld volt és virágzott s ezenkívül a kelyhet a rózsató körülötte, úgy hogy nem vehette el. Ekkor a kegyes császár megfogadta, hogy ide püspöki székesegyházat építtet s ezt teljesítette is. A jelenlegi domot 1061-ben építették, de már ekkor szent hire volt a rózsatónek s az építés előtt külön bekerítették, hogy baja ne essék.

A fiastyuk csillagesoportjáról

most részletes fényképeket készítettek a cambridgei és taskendi csillagvizsgáló intézetekben. A legjobban sikerült lapokon 6614 csillagot lehet ebben a csoportban megkülönböztetni, de feltűnő, hogy a csillagok többsége nem a szabad szemmel is látható két főcsillag közt van, hanem azon kívül, valószínűleg azért, mert a hét nagy csillaghoz közel fekvő csillagokat köd borítja. A fényképezés útján sem sikerült megállapítani ezen csillagesoport távolságát, de bizonyos, hogy több milliószor távolabb vannak, mint a nap.

A gőzmozdonyok

a legjövedelmezőbb iparczikkék közé tartoznak. Számítások szerint 15—18 évig tartanak csak átlag, bár egyesek 40 év múlva is jól használhatók, de már 15 év alatt legalább százszor annyit jövedelmeznek, mint a mennyibe előállításuk került.

Gyorsan égő fa.

Tasmania szigetén a Mount Wellington hegy-ségben fedeztek fel nemrég egy Osothamnus Hookori nevű bokrot, mely az ausztráliai cseresznyefához hasonlít s főnevezetessége abban áll, hogy rendkívül gyorsan meggyulad. Ha égő gyufával közeledünk felé, egy pillanat alatt az egész fa lángokban van,

s naphta szagu sötét füstje támad. Valószínű, hogy galyaiban és leveleiben aetheri olajok vannak. Ez a fa könnyü gyúlékonysága magyarázza meg a Tasmania szigetén gyakori erdőégetéseket is.

A mesterséges fogakat

annyira kedvelik az amerikaiak, hogy évente mintegy 6 millió darabot használnak fel. Külön gyárak vannak a mesterséges fogak készítésére.

Beteg növények klinikája.

Hutinet párisi milliomos ujjajta klinikát léptet életbe. Abból indult ki, hogy növények számára kórház eddig még nem volt, míg az emberekről s állatokról régóta gondoskodnak. Nagyszámu kertész ápolja a beteg növényeket óriási melegházban és ha a növények meggyógyultak, akkor visszaadják őket tulajdonosának. Természetesen a napfény a legjobb orvos, amely jól fölhasználva, a legrosszabb betegségeket is meggyógyítja. Hutinet, aki nagy különöz, nagyon büszke erre a találmányára. Ezért már a becsületrend szalagját is megkapta. A Saint-Antoine-boulevardon levő klinikáját a kiállítás alatt sokan megnézik.

Tea és elmebaj.

Eddig az volt az orvos-statisztikai eredmény, hogy a tulságos alkoholélvezés növeli meg az örüések számát. Most azonban egy skót hivatalos jelentés azt hirdeti, hogy a tulságos tea-élvezet, amely Skótországnak főképp az asszonyok között van erősen elterjedve, gyarapítja az elmezavarodottak számát. A jelentés szerint az anyák kis gyermekeiket csupa kényelemből teával és kenyérral táplálják, amivel a gyermekek szellemi képessége nagyon szenved, annyira, hogy ha megnőnek, könnyen veszedelembe jut elméjüknek az épsége is.

A füző veszedelmessége.

Egy lipcei orvos pontos kísérleteket tett arra nézve, milyen erős az a nyomás, amelyet a füző a termetre gyakorol. És azt találta, hogy ahogy ma a füzőt viselik, ez a nyomás másfél — két kilogramm. Ilyen nyomás pedig, ha sokáig ránehezedik a testre, biztosan előidézi azokat a bajokat, amelyek a füző nyomán támadnak. A füző nyomását azonkívül még a ruházat különböző zsinórjai és fémlemezei is növelik.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A Csillagbörtön intelligenciája. Ide s tova tizenöt esztendeje már, hogy Szegeden megnyílt az ugynevezett Csillag-börtön. Ez idő alatt — mint a »Szegedi Napló«-ban olvassuk — a híres börtön belső élete egy évben sem volt olyan mozgalmas és érdekes, mint a most folyó esztendőben. Négy-százhuszonkilencz rab van a börtönben — ezek között csavargó 19, napszámos vagy cseléd 209, iparossegéd 50, földműves 93, önálló iparos 19, köztisztviselő 3, tudományos pályán levő 3, földbirtokos 2, bizonytalan foglalkozású 31. Látható ebből, hogy a legtöbb rab a tanulatlan néposztályból került ki, de ezuttal az intelligensebb néposztály is szokatlannal nagy számban van képviselve. Valóságos intelligenciája van a Csillag-börtönnek. Az illusztris társaság a következő:

Szeidel Lajos székesfehérvári főkapitány elítélve egy évre sikkasztásért, a börtönben a szabóiparágnál szellemi munkás. — Bass József postafőnök Csédről, elítélve két évre sikkasztásért, a börtönben szabó. — Korda János községi jegyző elítélve hat hónapra okirathamisításért, a börtönben asztalos. — Bányai István kolozsvári biztosító-társasági titkár, elítélve három évi börtönre okirathamisításért, a börtönben szabó. — Német Dávid budapesti vasuti hivatalnok, elítélve hét évre sikkasztásért és csalásért, a börtönben kosárkötő. — Goldfarb Manó budapesti kereskedő, elítélve két évre és hét hónapra csalás és sikkasztásért, a börtönben szabó. — Lukovics Szabó Nándor budapesti optikus, elítélve egy évre és tiz hónapra lopásért, a börtönben kosárkötő. — Kabos Ödön mérnök Kolozsvártt, elítélve két évre sikkasztásért, a börtönben szabó. — Breisz Bódog körjegyző Nedeczről, elítélve egy évre és hat hónapra sikkasztásért, a börtönben kosárkötő. — Kabdebó Mihály N.-Szeben, bankár, elítélve hat évre (kórházban van, tüdőbeteg). — Kabdebó Péter N.-Szeben, bankár, elítélve három évre (magánzárkában). — Divald Gyula oktevelés erdész Budapest, elítélve egy évre és hat hónapra sikkasztásért (magánzárkában). — Ekkeri Gusztáv Baja, selyemtenyésztési főfelügyelő, elítélve két évi börtönre sikkasztásért (magánzárkában).

Érdekes megemlíteni azt is, hogy a Csillagbörtön négyszázhuszonkilencz lakója közül husz éven alul van 37, husz és hatvan között 372, hatvan éven felül 20 rab. A büntetés-idő tekintetében a rablétszám így oszlik meg: 6 hónaptól 3 évig 333 rab van elítélve, 3 évtől 6 évig 92, 6-tól 10 évig 4.

Egy különös ember halála. Debreczenben meghalt a minap egy Freyenfeld Lázár nevű öreg államvasuti irnok, ki egyike volt a legkülönösebb embereknek. Előkelő zemplénmegyei családból származott s fiatalkorában mint okleveles bányamérnök, az osztrák földművelésügyi miniszteriumnál kezdte pályáját, de ismeretlen ok miatt, amiről ő mindig hallgatott, hirtelen otthagya hivatalát s dijnok lett a Magyar Államvasutaknál két forint napidij mellett. Külseje éppen olyan különös volt, mint életmódja. Haját hosszúra növesztette s varkocsba fonva tűzte feje tetejére, melyet még kánikulában is báránybórsipka takart. Télen-nyáron egy kabátot hordott, mely vastagon volt bélelve báránybőrrel. Az embereket mindig kerülte s egyedüli társasága tiz-tizenkét kutya volt, melyet kedves gyermekeinek nevezett. Érdekes, hogy mi módon szerette meg a kutyákat. A 80-as évek elején Miskolczon lakott. A szomorú emlékü árvíz éjszakáján lerészegedett s az utcán elesett. Ott elaludt. Bizonyosan elpusztult volna ő is a rohanó árban, ha egy idegen kutya fel nem költi. Hálából nagy utánjárással megszerezte a kutyát. Ivadékról-ivadéokra gondozta aztán ennek az életmentő kutyának maradékait. Mikor megdöglött, vagy — ahogy ő mondotta — meghalt a kedves eb, egy forintért sirhelyet váltott neki a temetőben, talyigán kivitette s levett kalappal ki sérte ki a sirhoz. Néhány év óta betegeskedett, de orvost sohasem hivatott magához. Mindenkitől elhagyatva halt meg most kis szobájában. Mikor holttestét megtalálták, kutyái akkor is ott voltak körülötte. Állítólag huszezer forintot hagyott annak a számára, ki gondozni fogja kutyáit, melyek az életét megmentő kutya ivadécai.

Kutyavendéglőt nyitottak meg közelebb New-Yorkban. A vendéglőnek napról-napra több száz négylábu vendége van, melyeknek gazdái elutaztak vagy más okból gondoskodtak ebeikről ily módon.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Bertl József, Győr. Becses levelezőlapját megkaptuk, megfelelően fogunk intézkedni. Szívélyes üdvözet. — *Domonkos Pál, Kossuthfalva.* Beküldött összeget megkaptuk, elszámoltuk június, július és augusztus hónapokra, mit is köszönettel nyugtázunk. Üdvözet. — *Veszprémi Ferencz 2489., Budapest.* Előjegyeztük, várunk. Üdvözljük. — *Vecsery István, Budapest.* Hiányzó lapot elküldöttük, a kézbesítés rendetlensége miatt a postaigazgatóságnál panaszt teszünk. Üdvözljük. — *Tompos József, Szombathely.* Csodáljuk, részünkről mindig rendesen elküldetnek, intézkedünk, hogy elő ne fordulhasson. Üdvözet. — *Vogyeráczky József, Budapest, 73 korona 83 fillért, Buzik Géza, Budapest, 11 korona 58 fillért, Zsebők István, Ács, 8 korona 80 fillért, Nagy Sámuel, Debreczen, 13 korona 30 fillért, Tóth János, Báltaszék, 9 korona 12 fillért, Kerekes András, Debreczen, 13 koronát, Kell István, Déva, 10 korona 50 fillért, Ehrlich József, Déva, 28 korona 32 fillért, Tankó István, Eger, 19 korona 60 fillért, Kiss Lajos, D.-Pentele, 8 korona 80 fillért, Petyko András, Eger, 6 koronát, Könyves Kálmán, K.-Félegyháza, 9 korona 90 fillért, Virbán János, Maros-Bogát, 17 koronát, Erős Imre, Murány, 12 koronát, Deák R. József, Nagy-Becskerek, 39 korona 96 fillért, Nedeczky Ottó, Nagy-Maros, 31 korona 24 fillért, Nyári Sándor, Normanci, 7 korona 48 fillért, Guttmann Ignác, S.-A.-Ujhely, 20 korona 34 fillért, Pekurár Simon, Soborsin, 17 korona 8 fillért, Kertész Albert, Szaár, 7 korona 18 fillért, Dobos Elek, Szombathely, 96 koronát, Torzsász György, Temesvár, 30 korona 75 fillért, Suba Lajos, Tövis, 10 korona 6 fillért köszönettel nyugtázunk, megfelelően elszámoltuk. Szívélyes üdvözet. — *Takács József, Szombathely.* Julius és augusztus hónapokra könyveltük el, a lap pontos küldése iránt intézkedtünk. Szívélyesen üdvözljük. — *Stephan J., Pozsony, Bencsura József, S.-A.-Ujhely, Brodak Ferencz, S.-Szt.-István, Kocsis Lőrincz, Torda, Urbán István, Eger,* elszámoltuk július és augusztus hónapokra. Üdvözet. — *Katona Károly, Szegzárd.* Elküldöttük mind a két dolgot. Üdvözljük. — *Daksz Antal, Elemér, Györffy István, Budapest,* augusztus és szeptember hónapokra számoltuk el. Üdvözet. — *Fehér Mihály, Monostor.* Mostani pénzküldeménye által tagsági díjai f. évi augusztus hó 31-éig teljesen rendben kifizetve vannak. Üdvözet. — *Schweizer Antal, Monostor.* Elkönyveltük július, augusztus és szeptember hónapokra. Üdvözet. — *Nárai József, Somogy-Szobb.* Juliusra számoltuk el, kérjük hátralékos tagdíját beküldeni. Üdvözet. — *Huszár Imre, Salgó-Tarján.* Elkönyveltük június, július és augusztusra. Üdvözet. — *Vavrik Vilmos, Zágráb.* Augusztus, szeptember és október hónapokra könyveltük el. Szívélyes üdvözet. — *Medveczky József, Vychodna.* Elszámoltuk szeptember, október és november hónapokra. Szívélyes üdvözet. — *Németh Pál, Arad.* Szíves ajánlatát köszönettel fogadjuk. Eddigi lelkes és önzetlen támogatását köszönettel vettük, kérjük jövőben is. Beküldött 15 új tag kötvényét elküldöttük. Üdvözet. — *Tóth Pál, Kolozsvár.* Kért felvételi lapokat azonnal elküldöttük, mindenesetre nagy örömmünkre szolgál, ha szíves ígéretét az új tagok tekintetében be fogja váltani. — *Karai Károly, Orsova.* Nagyon természetes. Eddig is van már néhány tagunk a pénzügyörök közül, leghelyesebben teszi, ha az egész ottani kirendeltséget felveszi. Szívélyes üdvözet. — *Bertl József, Győr.* Egyletünk elnöke a jövő héten személyesen*

utazik Győrbe. Üdvözet. — *Vizvári Antal, Rozner Jakab, Királyháza.* Igazuk van, a tévedés az elszámolásnál, illetve a könyvelésnél történt. Ezennel nyugtatjuk, hogy Rozner ur tagdíjait Vizvári ur által a rendes időben beküldve megkaptuk. Szívélyes üdvözet.

Alapított 1850.

Feldmann S. utóda

LÖWY SÁNDOR

paplan-, matracz- és ágynemű-készítő

BUDAPEST, VI., Eötvös-utca 23/a, Aradi-utca sarkán.

Elvállal

szállodák, kórodák és intézetek berendezését

az alanti árjegyzék szerint:

Vörös paplan.

I. szám.	3-zsinóru	105/155	%	á.....	2	kor.	70	fill.
II.	4-	115/165		» á.....	3	»	10	»
III.	5-	125/175		» á.....	3	»	50	»
IV.	6-	135/185		» á.....	4	»	—	»

II. rendű satin-paplan.

I. szám	3-zsinóru	105/155	%	á.....	4	kor.	40	fill.
II.	4-	115/165		» á.....	4	»	80	»
III.	5-	125/175		» á.....	5	»	40	»
IV.	6-	135/185		» á.....	6	»	—	»

I. rendű satin-paplan egy végben.

I. szám	3-zsinóru	105/155	%	á.....	5	kor.	20	fill.
II.	4-	115/165		» á.....	5	»	80	»
III.	5-	125/175		» á.....	6	»	40	»
IV.	6-	135/185		» á.....	7	»	—	»

I. rendű minőségű ezüst-cloth.

I. szám	3-zsinóru	105/155	%	á.....	5	kor.	50	fill.
II.	4-	115/165		» á.....	6	»	—	»
III.	5-	125/175		» á.....	6	»	70	»
IV.	6-	135/185		» á.....	7	»	30	»

Atlasz-paplanok mindenféle színben 14 koronától fölfelé.

Matraczok jó tiszta vászonból 3 részben.

Volin	1. sz. nagyság	180/80	%	á.....	7	kor.	—	fill.
»	2. »	190/90		» á.....	7	»	60	»
Tengeri fű	1. »	180/80		» á.....	8	»	40	»
»	2. »	190/90		» á.....	9	»	20	»
Afrique	1. »	180/80		» á.....	9	»	60	»
»	2. »	190/90		» á.....	11	»	—	»

Lószőr-matraczok legjobb minőségűek 24 kor.-tól feljebb.

Keresk. törvényszéki leg bejegyzett kiegyezési iroda

Budapest, Bécs, **Fellner és Goldschmid** Bécs, Budapest,

BUDAPEST, IV., régi posta-utca 4.

Elvállalja fizetésképtelen cégek kiegyenlítését, diszkrét és megbízható információkkal szolgál. Elfogad pénzbekajátást illető megbízásokat, kultiválja a diszkrét kényes kutatásokat. Elvállal mérlegeléseket és az üzlet bármely frázisában mérvadó értesítéssel szolgál.

Valódi szepességi

boróka pálinka

kis üstön főzött, kétszer finomított felette egészséges ital.

4 litert tartalmazó edényt bérmentesen küld 4 frt 20 kr. utánvét mellett

Cornides Károly, Felka, Szepes-megye.

Megrendelés alkalmával kérem e lapra hivatkozni.